

Pożegnanie

Obituary

Griffith Edwards

13 września 2012 roku zmarł w wieku 83 lat profesor Griffith Edwards, założyciel National Addiction Centre – jednego z najlepszych na świecie ośrodków badań nad uzależnieniami, redaktor naczelny *Addiction* – najwyższej cenionego czasopisma naukowego w dziedzinie uzależnień, pierwszy autor *Alcohol Policy and the Public Good* (1) – publikacji, która miała kluczowe znaczenie dla legitymizacji, opartej na przesłankach naukowych, polityki wobec alkoholu nie tylko w Europie.

Profesor Edwards urodził się 3 października 1928 w Indiach. Zaraz po wojnie podjął studia na Uniwersytecie Oxfordzkim, gdzie uzyskał stopień doktora medycyny. Przez całe życie był nie tylko otwarty na innowacje, ale był tych innowacji źródłem. W latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku był pionierem społeczności terapeutycznych dla narkomanów w Europie, którzy w tamtych czasach mogli liczyć na „odwyk” w zakładach karnych, a w najlepszym razie na – często przymusowe – leczenie psychiatryczne. W latach siedemdziesiątych pierwszy wprowadził do debaty medycznej koncept uzależnienia jako zespołu objawów (2), który wkrótce został przyjęty jako standard w międzynarodowych klasyfikacjach, w tym w ICD i DSM i który jest zasadniczo podobny w uzależnieniu od substancji legalnych i nielegalnych. Stąd też koncepcja „alkoholu jako ulubionego narkotyku”, która była głównym przesłaniem pierwszego brytyjskiego raportu na temat alkoholu. Profesor Edwards jest także pionierem badań nad „głębokością” tego syndromu, który początkowo traktowany był jako zaburzenie o charakterze zero-jedynkowym (3).

W roku 1978 przejął redakcję *British Journal of Addiction*, który z kwartalnika o zasięgu ograniczonym do Wielkiej Brytanii stał się pod jego kierownictwem miesięcznikiem, w całym tego słowa znaczeniu globalnym, z regionalnymi biurami w Ameryce i Australii wychodzącym od 1993 roku pod tytułem *Addiction*.

Griffith Edwards opublikował ponad 150 artykułów i 30 książek. Był szczególnie dumny ze swych publikacji popularno-naukowych. Jedną z nich *Alcohol. The ambiguous molecule* (2000) została przetłumaczona na język polski jako *Alkohol – tajemnicza substancja* (4, 5).

Poznałem profesora Edwards’a w grudniu 1994 roku, w przeddzień konferencji w Oslo, na której oficjalnie ogłoszono publikację *Alcohol Policy and the Public Good*. Poznaliśmy się, jak to często bywa – w barze i przegadaliśmy więcej niż godzinę.

Mimo wyglądu gentelmana z epoki wiktoriańskiej Griffith był bardzo bezpośredni. Był wyraźnie zainteresowany doświadczeniami Polski w polityce alkoholowej, zwłaszcza na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Znał dokonania prof. Andrzeja Świącickiego, prof. Ignacego Walda. Był głęboko, może nawet nie do końca naukowo, zaangażowany w analizy konfliktu między interesami gospodarczymi a interesami zdrowia publicznego. Właśnie wtedy okazało się, że przemysł alkoholowy oferował kilku naukowcom bardzo hojne honoraria za krytyczną recenzję książki, której manuskrypt zdobyli jeszcze przed jej oficjalną premierą. Afera znalazła się na pierwszych stronach dziennika *The Independent* i stanowiła znakomitą promocję książki, która później stała się klasyczną pozycją literatury i została przetłumaczona na kilkanaście języków.

Od tego czasu kontaktowaliśmy się z Griffithem raz na rok-dwa i zawsze spotykałem się z tą samą życzliwością i zainteresowaniem. Każdy Jego list, czy to prośba o recenzję, czy zachęta do napisania artykułu lub komentarza do artykułu były zniewalająco uprzejme: *Mam wielką nadzieję, że znajdziesz w swoim napiętym budżecie czasu chwilę, żeby pomóc nam utrzymać zadowalającą jakość naszego pisma i toczoney tu debaty.* Każdy, kto otrzymał taki list nie mógł odmówić czy nie dotrzymać terminu. Ostatni list, jaki otrzymałem datowany jest na dwa miesiące przed Jego śmiercią.

Jacek Moskalewicz

PIŚMIENNICTWO

1. Edwards G, Anderson P, Babor TF, Casswell S, Ferrence R, Giesbrecht N, Godfrey C, Holder HD, Lemmens P, Mäkelä K, Midanik LT, Norström T, Österberg E, Romelsjö A, Room R, Simpura J, Skog O-J (1994) *Alcohol Policy and the Public Good*. Oxford: Oxford University Press.
2. Edwards G, Gross MM (1976) Alcohol dependence: provisional description of a clinical syndrome. *British Medical Journal*, 1, 1058–1061.
3. Stockwell T, Hodgson R, Edwards G, Taylor C, Rankin H (1979) The development of a questionnaire to measure severity of alcohol dependence. *British Journal of Addiction*, 74, 79–87.
4. Edwards G (2000) *Alcohol. The ambiguous molecule*. London: Penguin Books.
5. Edwards G (2001) *Alkohol. Tajemnicza substancja*. Tł. A. Grzybek. Warszawa: Klub dla Ciebie.